

Spektroszkópia és mikroszkópia szén nanoszerkezeteken

Kamarás Katalin

MTA Wigner FK

kamaras.katalin@wigner.mta.hu

Műszerek

FIR/MIR

MIR/NIR

Közeli tér/SNOM

Együtműködések:

Mintakészítés

BME Kémiai és Környezeti Folyamatmérnöki Tanszék

Raman-spektroszkópia

Wigner FK, ELTE Ásványtani Tsz., ELTE Kémiai Intézet, WMI Garching

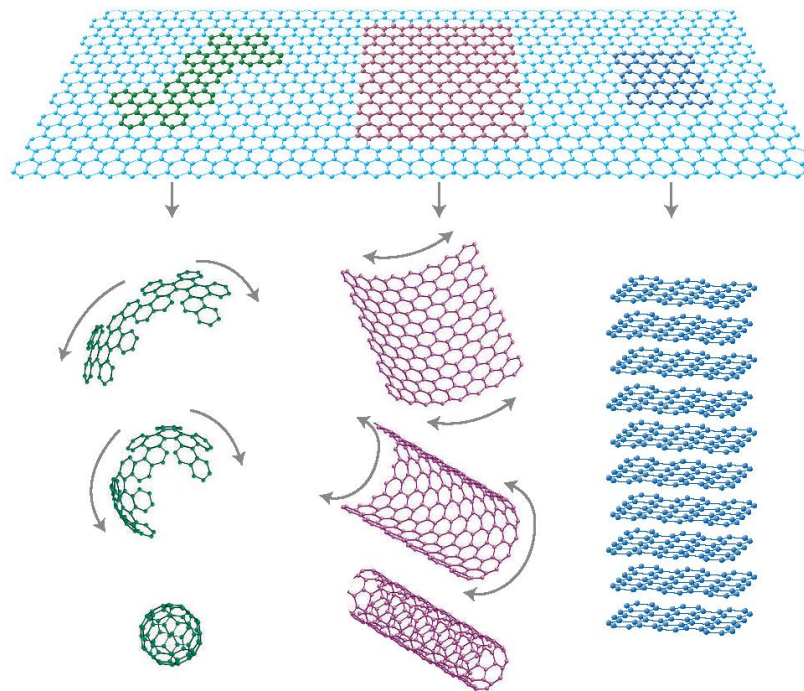
Mössbauer-spektroszkópia Wigner FK SZFI

Transzmissziós elektronmikroszkópia

University of Nottingham, UK

Szén nanoszerkezetek

A. Geim, K.S. Novoselov:
Nat. Mater. **6**, 183 (2007)

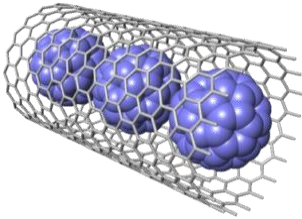
Fullerének

Nanocsövek

Grafén, grafit

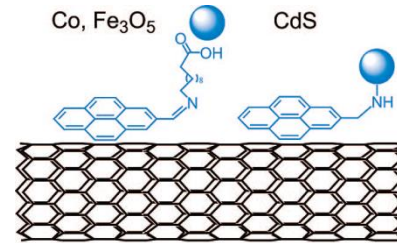
Hibrid anyagok

- szerves és szervetlen alkotórészek (az elemi szén szervetlen!)
- Class I: gyenge kölcsönhatás az alkotórészek között (van der Waals, π - π)
- **nanocsövek kiemelkedő tulajdonságai:**
  - mechanikai stabilitás
  - elektromos vezetőképesség

borsó

- **szerves komponens:**
  - szelektivitás
  - funkció

adszorbeált szerves komponens

D. Eder:
Chem. Rev. **110**,
1348 (2010)

Nanokonténer

- nanoméretű reakciótartály
- instabil, toxikus molekulák csomagolása

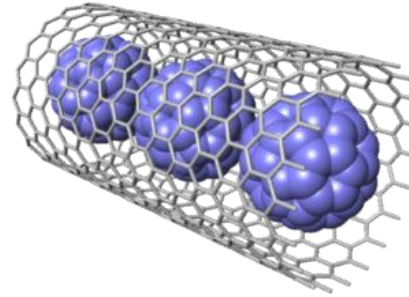
Nanohordozó

- oldhatóság növelése
- „ragasztóanyag”

Töltött nanocsövek („borsók”)

“Borsók”: szerves molekulákkal töltött nanocsövek

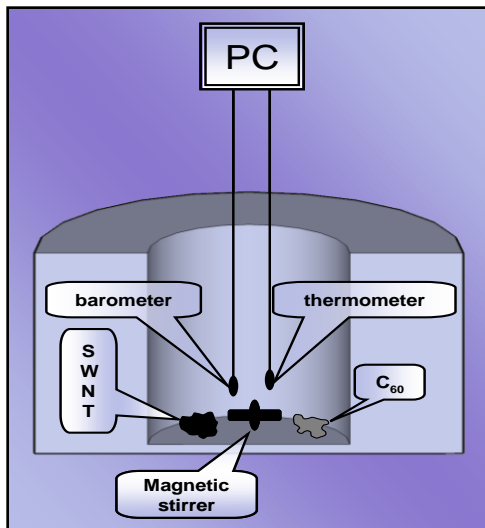
A.N. Khlobystov, D.A. Britz, J. Wang,
S.A. O’Neil, M. Poliakoff, G.A.D. Briggs:
J. Mater. Chem. **14**, 2852 (2004)

- Szublimációs töltés
- Érzékeny anyagok betöltése: etanolos oldatból

M. Yudasaka, K. Ajima, K. Suenaga, T. Ichihashi, A. Hashimoto, S. Iijima:
Chem. Phys. Lett. **380**, 42 (2003)

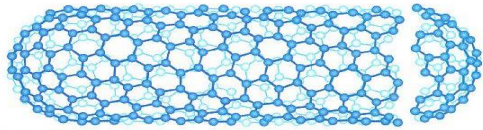
- szuperkritikus CO₂-ből

130 bar, 50°C 3 nap

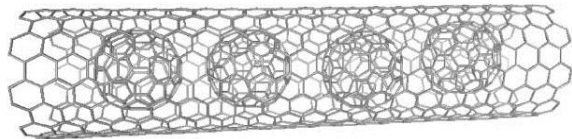
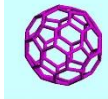

Szén nanocsövek

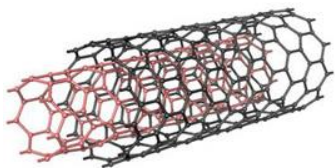
egyfalú szén nanocső

+

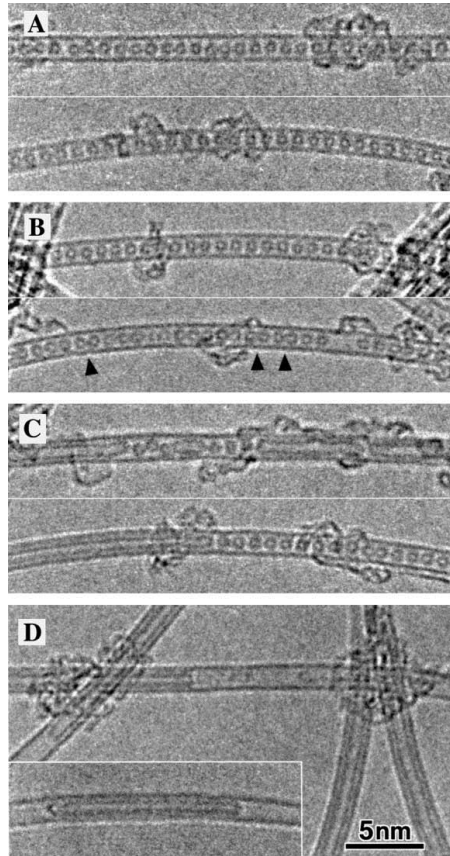

töltött egyfalú szén nanocső (borsó)

hőkezelés

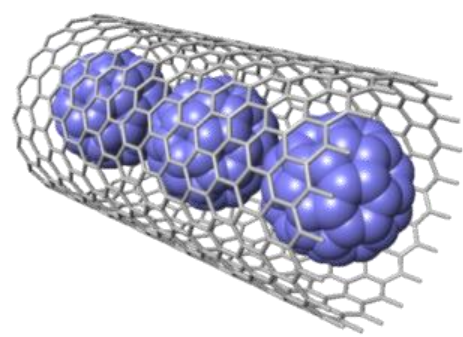
kétfalú szén nanocső

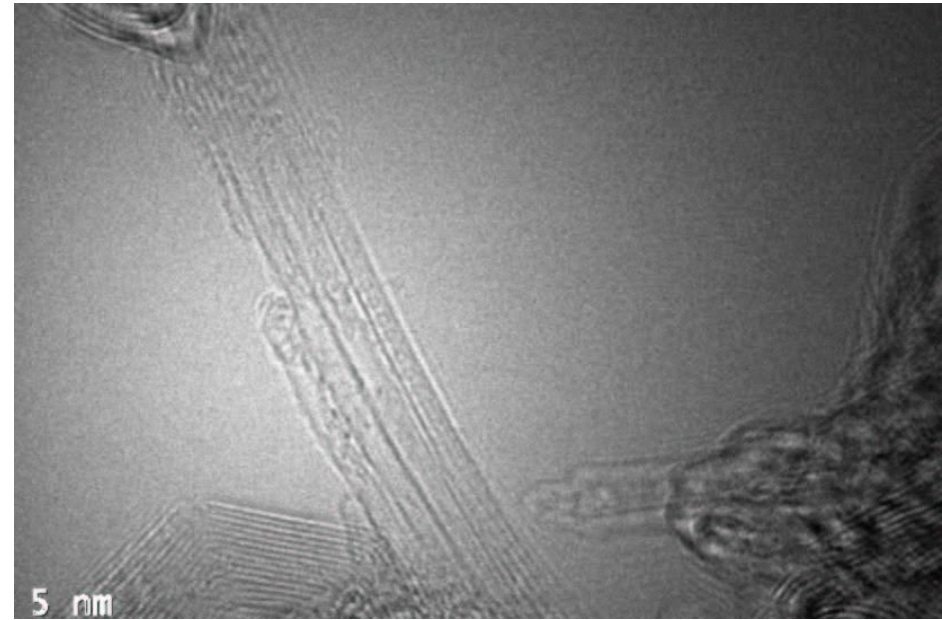
S. Bandow, M. Takizawa, K. Hirahara,
M. Yudasaka, S. Iijima:
Chem. Phys. Lett. **337**, 48 (2001)

Kívül vagy belül?

Modellrendszer: C60@SWNT

nem mosott

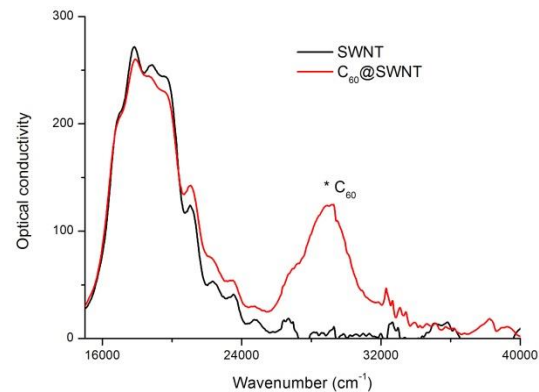
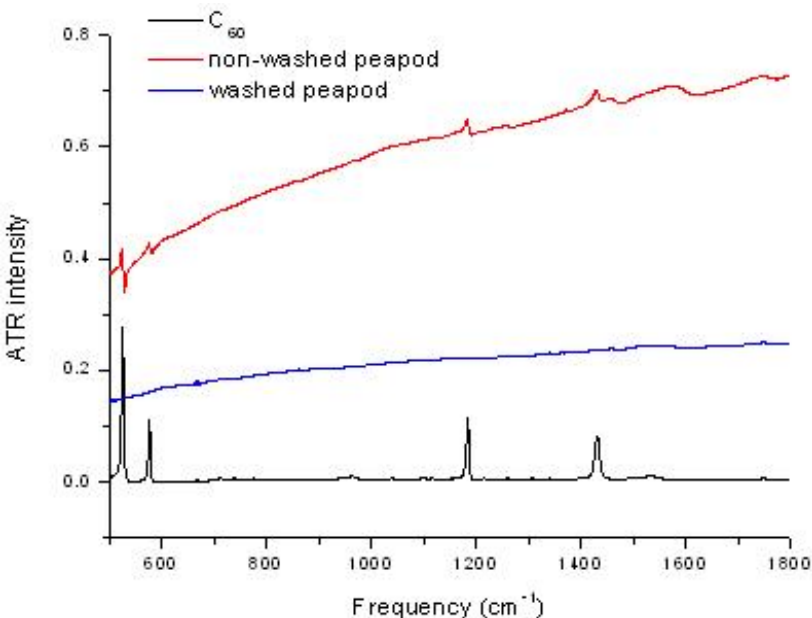

mosott

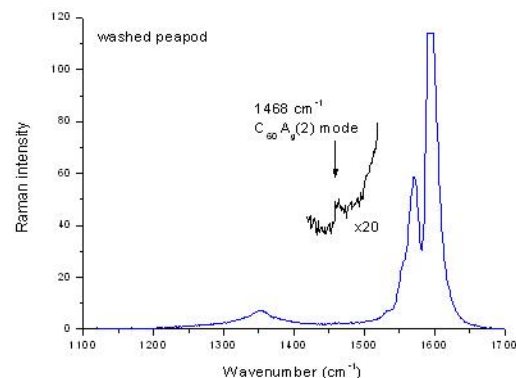
Á. Botos, A.N. Khlobystov, B. Botka, R. Hackl, E. Székely, B. Simándi, K. Kamarás:
Phys. Stat. Sol. (b) **247**, 2743-2745 (2010)

ATR / UV / Raman spektroszkópia kombinációja

ATR - IR

UV
mosott

Raman
mosott

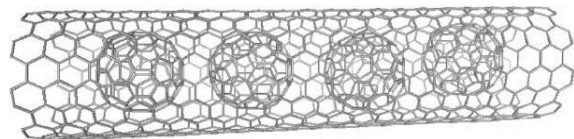
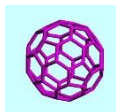
Mosott borsók (molekulák **csak** belül):
nincs ATR jel, de UV és Raman igen

Á. Botos, A.N. Khlobystov, B. Botka, R. Hackl, E. Székely, B. Simándi, K. Kamarás:
Phys. Stat. Sol. (b) **247**, 2743-2745 (2010)

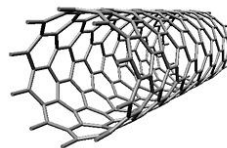
Egyéb borsók

SWNT P2 Carbon Solutions
d ~ 1.4 nm, tisztított,
kevéssé funkcionáliszt

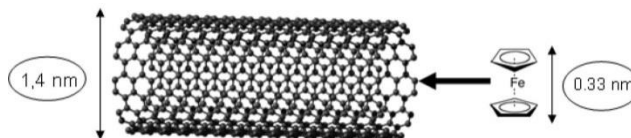

C_{60} filled peapod

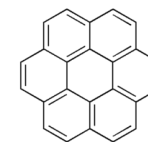
B. Botka et al., Phys. Stat. Sol (b)
247, 2843 (2010)

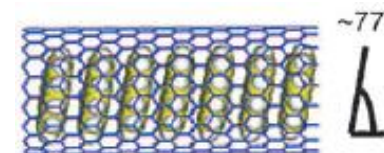
Ferrocén

D. Kocsis et al., Phys. Stat. Sol (b)
248, 2512 (2011)

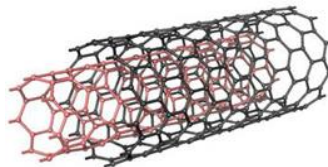

Koronén, d ~ 0.9 nm

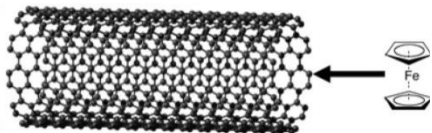

T. Okazaki et al., *Angew. Chem.*
123, 4955 (2011)

hőkezelés

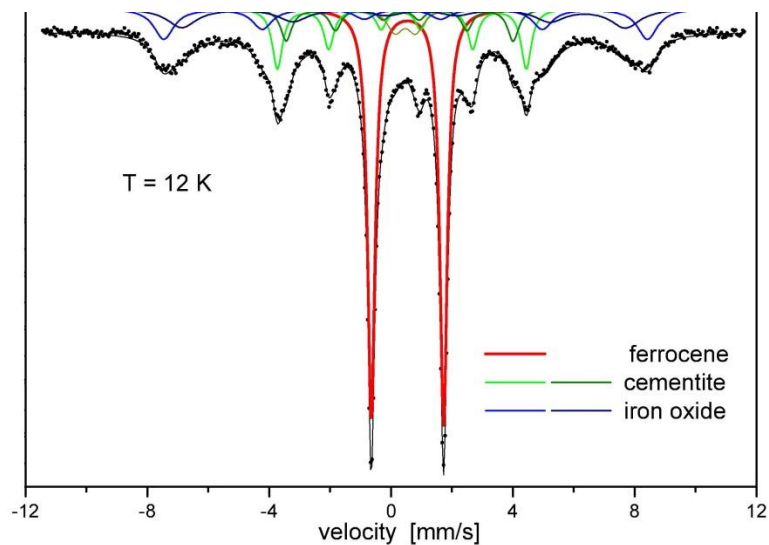

duplafalú nanocső

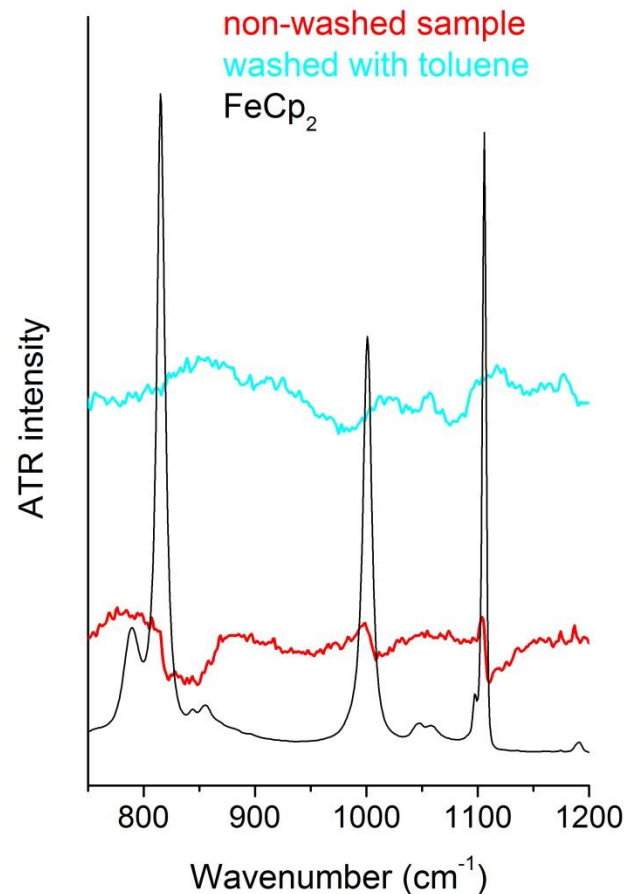

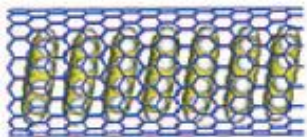
Ferrocén@SWNT

Mössbauer-spektrum

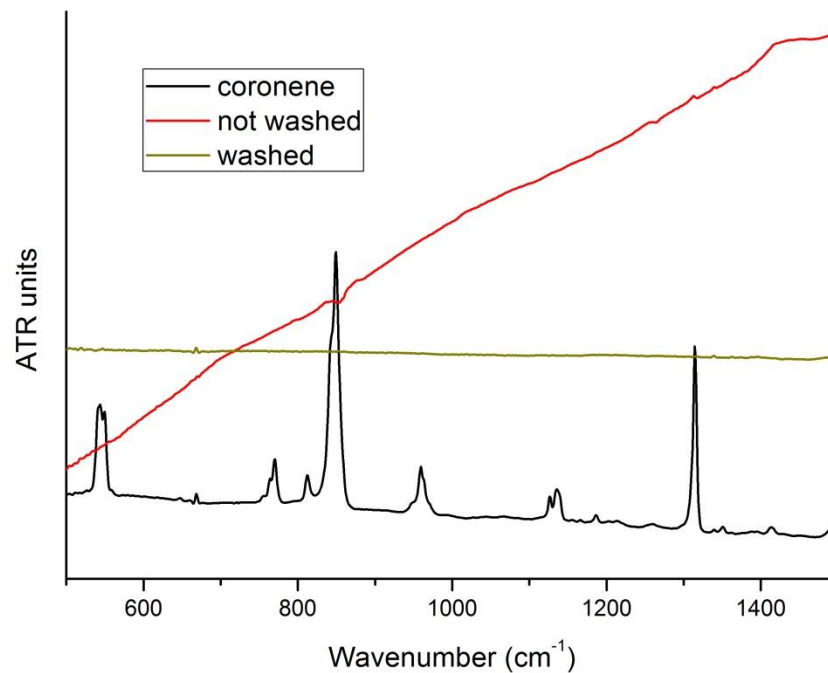
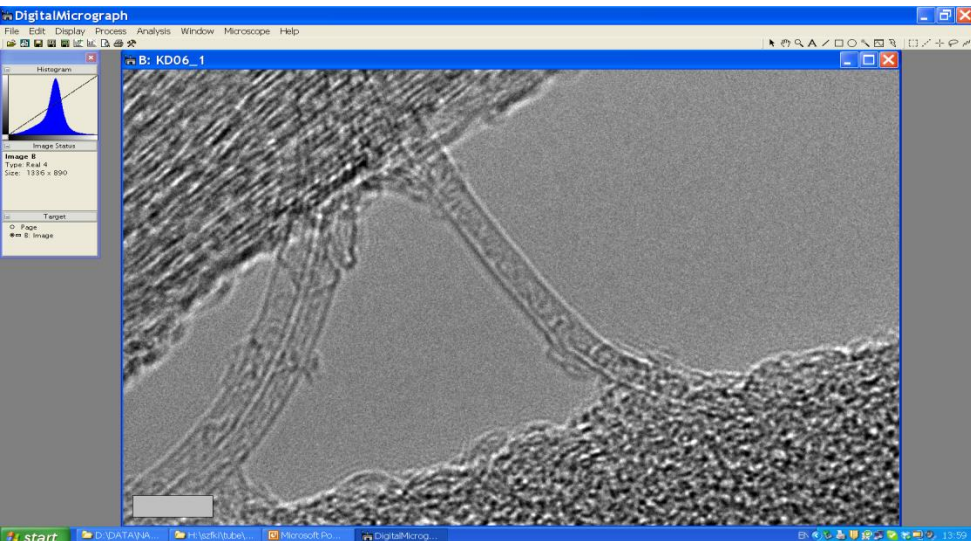
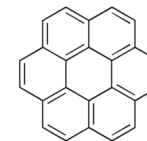

D. Kocsis, D. Kaptás, Á. Botos, Á. Pekker, K. Kamarás:
Phys. Stat. Sol (b) **248**, 2512-2515 (2011)

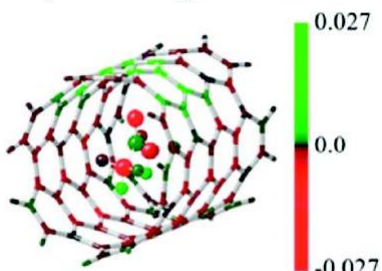

Koronén@SWNT

Magyarázat: tükörtöltések

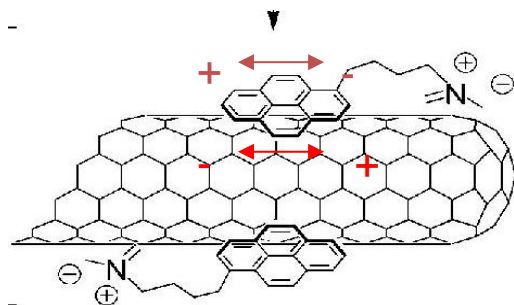
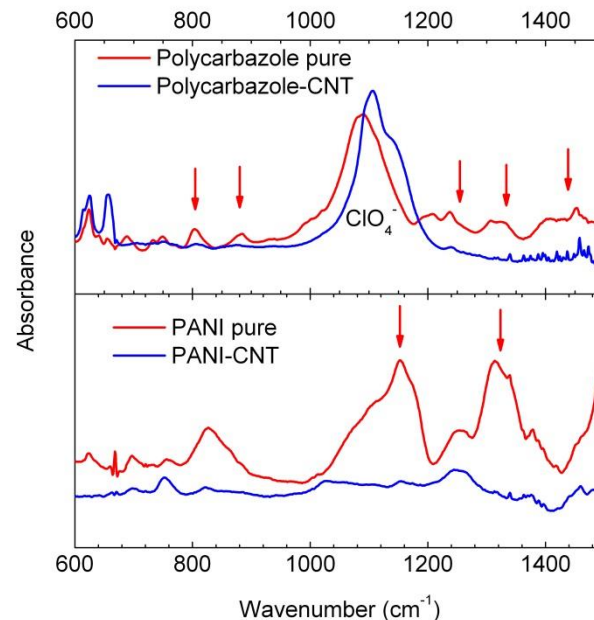
Dipole Image Induction

Partial Charge Density

„cloaking”

D.V. Kazachkin, Y. Nishimura, H.A. Witek,
S. Irle, E. Borguet: *JACS* **133**, 8191 (2011)

rezgés
tükörtöltés

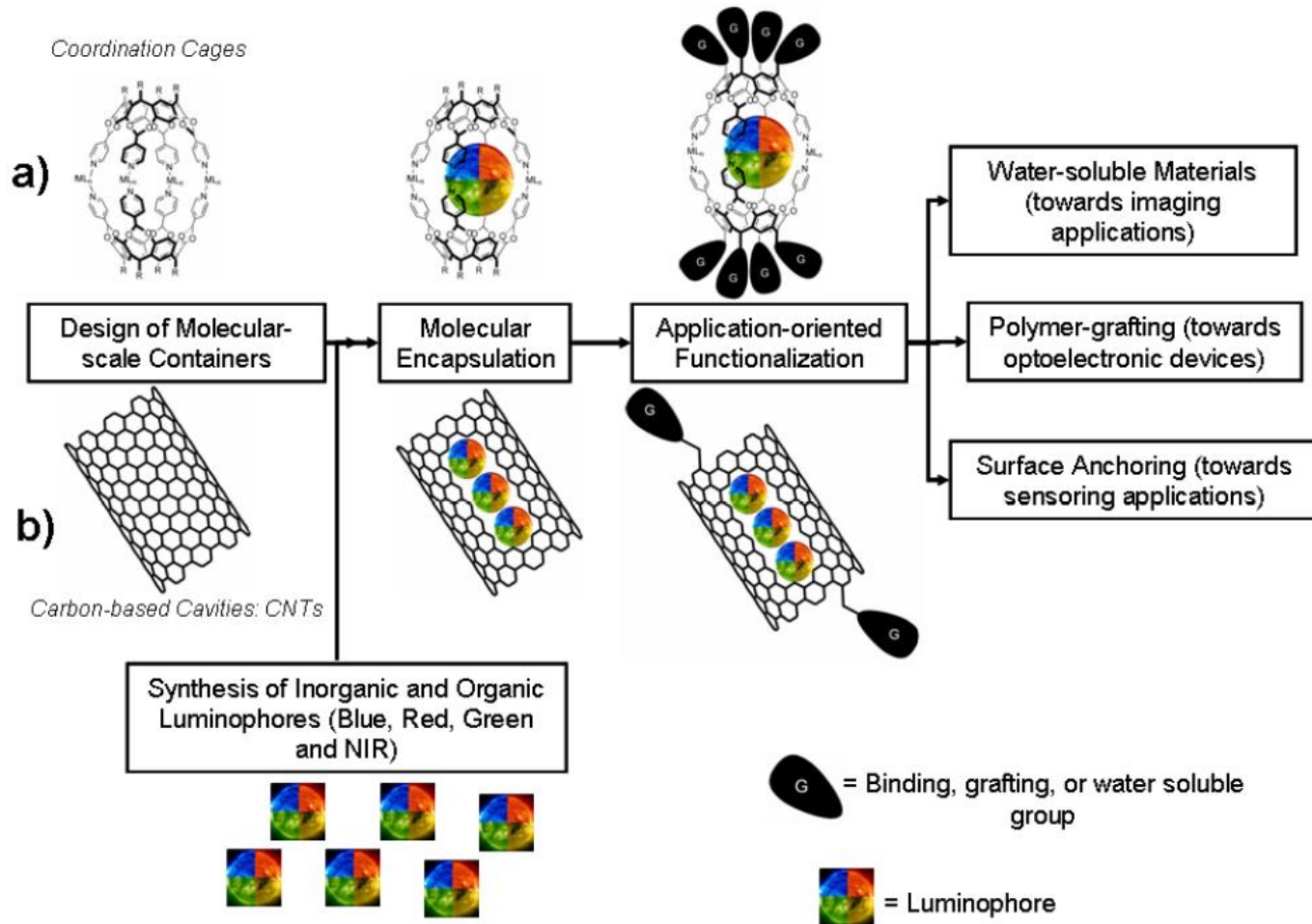
↓ Gyűrűrezgések

Össztöltés nullához közel

szelektivitás

S. Ben-Valid, B. Botka, K. Kamarás, A. Zeng, S. Yitzchaik: *Carbon* **48**, 2773 (2010)

Lumineszcencia bezárt rendszerekben

EU ITN
FINELUMEN

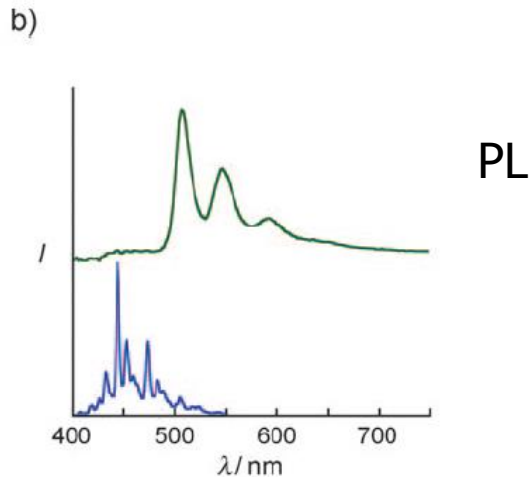
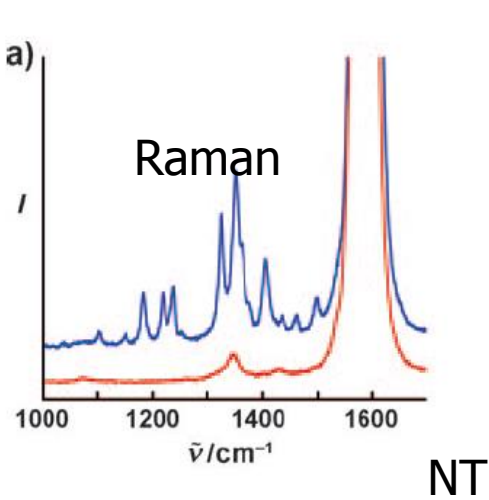
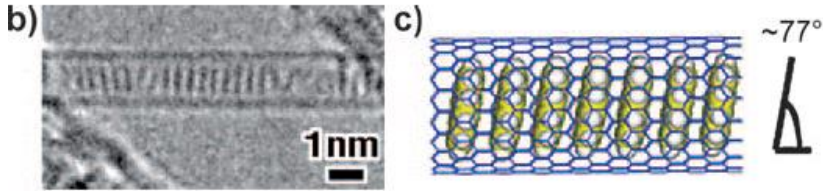

Carbon Nanotubes

Coaxially Stacked Coronene Columns inside Single-Walled Carbon Nanotubes**

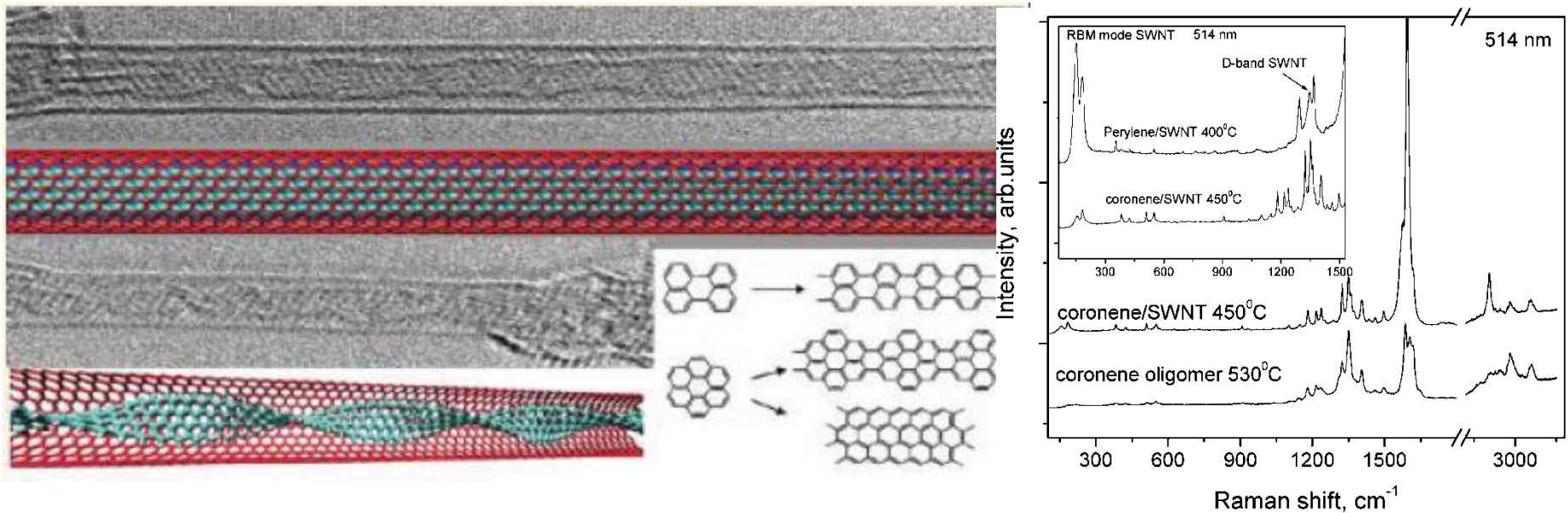
Toshiya Okazaki,* Yoko Iizumi, Shingo Okubo, Hiromichi Kataura, Zheng Liu, Kazu Suenaga, Yoshio Tahara, Masako Yudasaka, Susumu Okada, and Sumio Iijima

Synthesis of Graphene Nanoribbons Encapsulated in Single-Walled Carbon Nanotubes

Alexandr V. Talyzin,^{*,†,⊥} Ilya V. Anoshkin,^{*,†,⊥} Arkady V. Krasheninnikov,^{S,||} Risto M. Nieminen,^{||}
Albert G. Nasibulin,[‡] Hua Jiang,[‡] and Esko I. Kauppinen[‡]

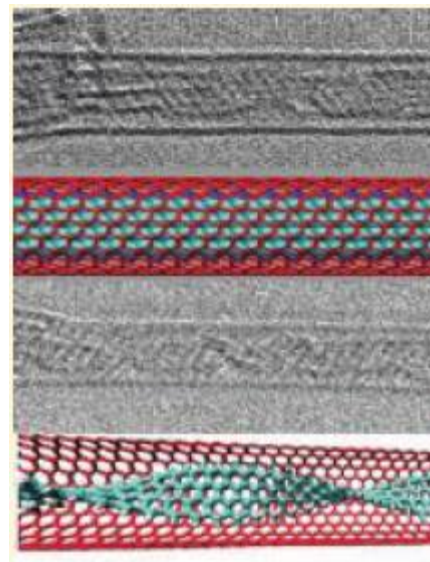
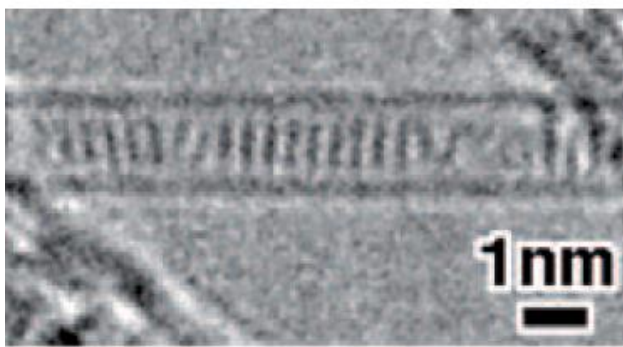
Nano Lett. **11**, 4352 (2011)

Kérdések - TEM

- hasonló töltési körülmények
- TEM: eltérő szerkezet

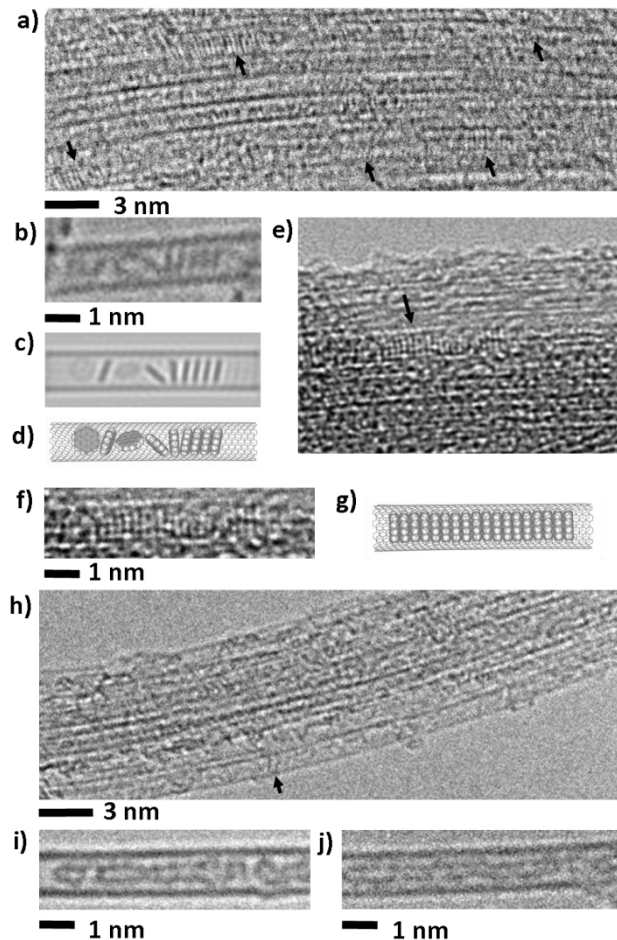
1. cső nyitása
2. koronén szublimáció
3. mosás toluollal

Okazaki et al. *Angew. Chem. Int. Ed.* 50, 21, 4853–4857 (2011)

Talyzin et al. *Nano Lett.* 11, 4352–4356 (2011)

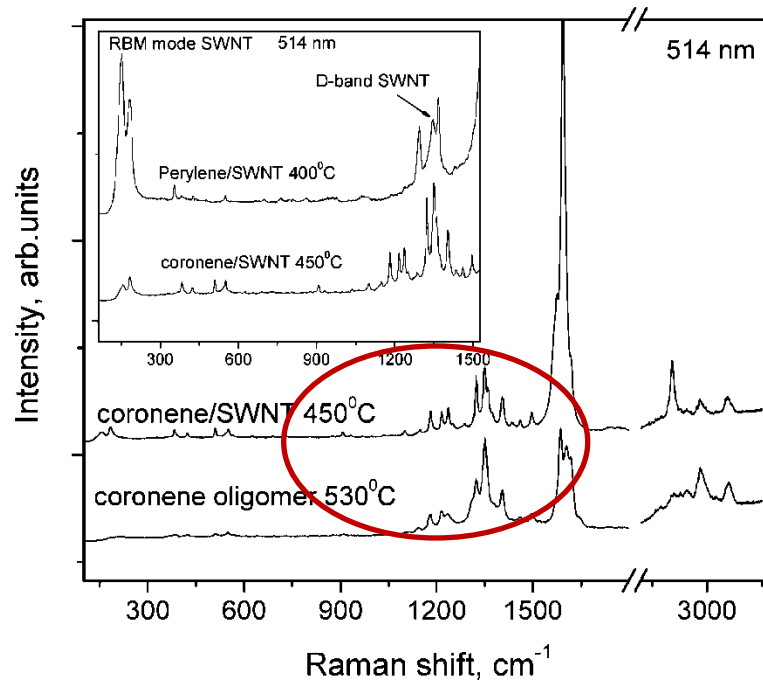
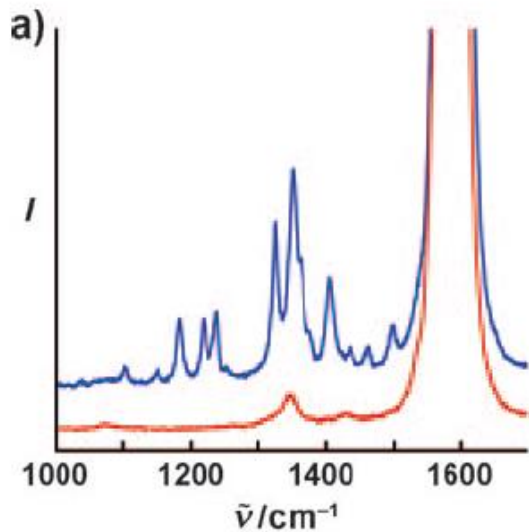
Koronén@SWNT HR-TEM

B. Botka, M.E. Füstös, H.M. Tóháti, K. Németh, G. Klupp, Zs. Szekrényes, D. Kocsis, M. Utczás, E. Székely, T. Váczi, G. Tarczay, R. Hackl, T.W. Chamberlain, A.N. Khlobystov, K. Kamarás: *Small*, accepted, DOI: 10.1002/sml.201302613

Kérdések - Raman

- hasonló töltési körülmények
- Raman: nagyon hasonló, **nem koronén**

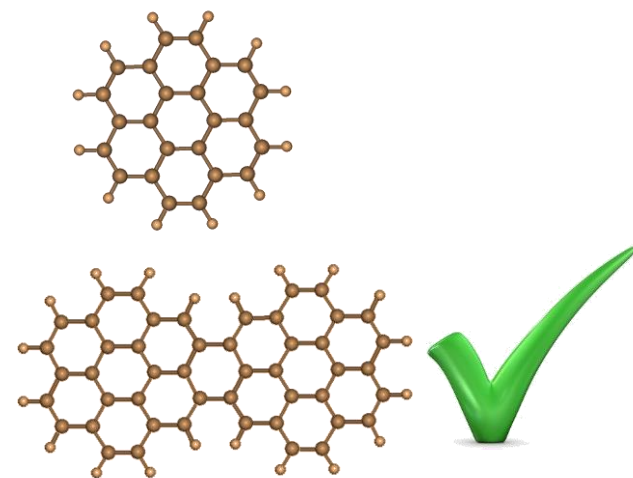
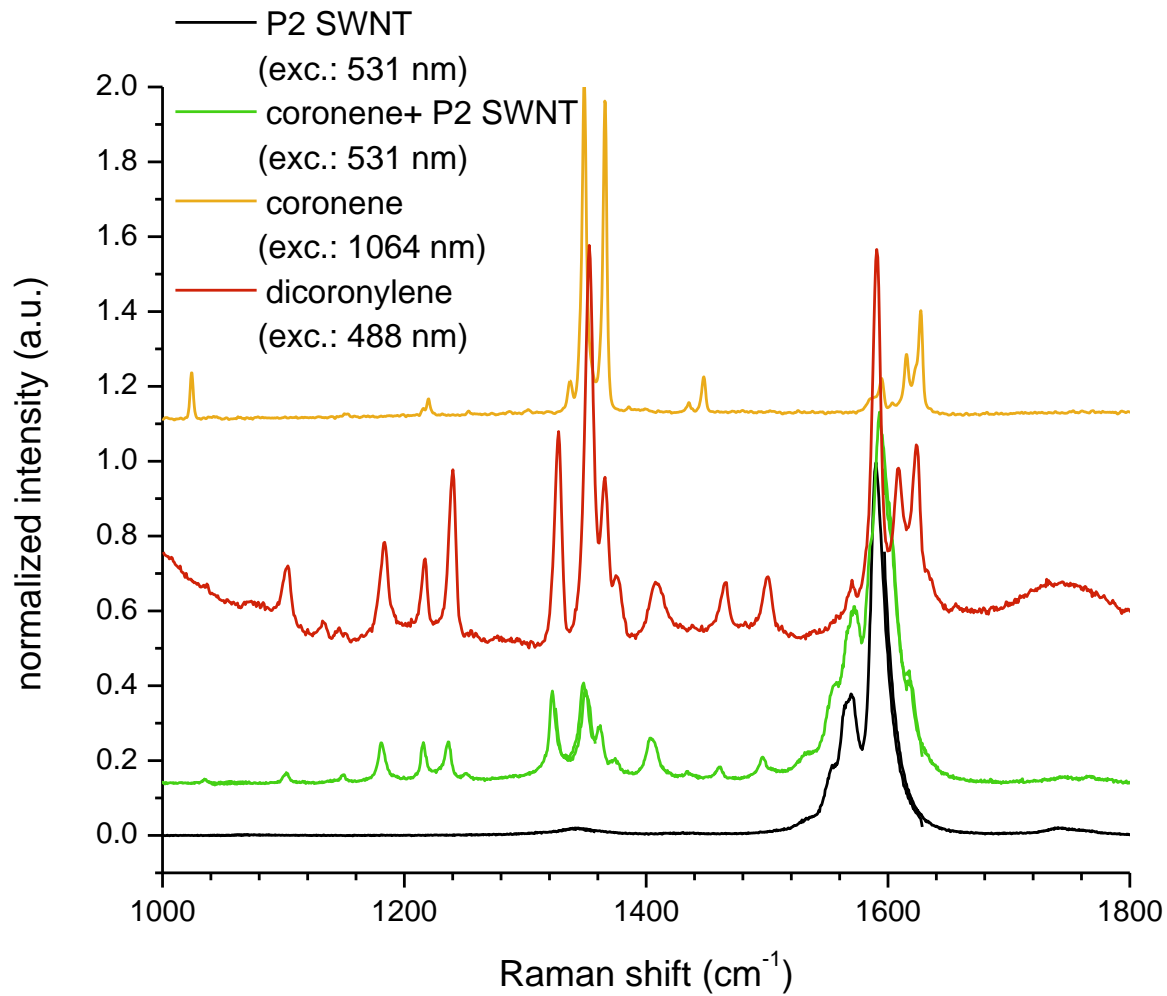

Okazaki et al. *Angew. Chem. Int. Ed.* 50, 21, 4853–4857 (2011)

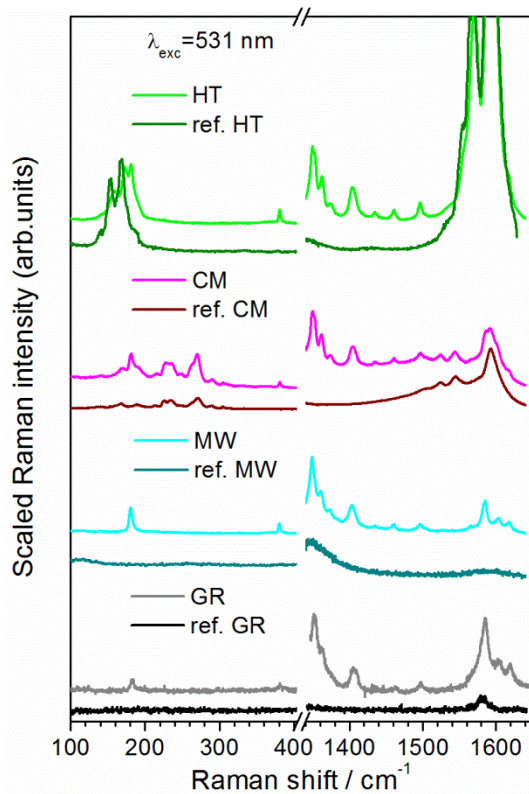
Talyzin et al. *Nano Lett.* 11, 4352–4356 (2011)

Koronén dimerizáció

Ellenőrző mérések más szénfelületeken

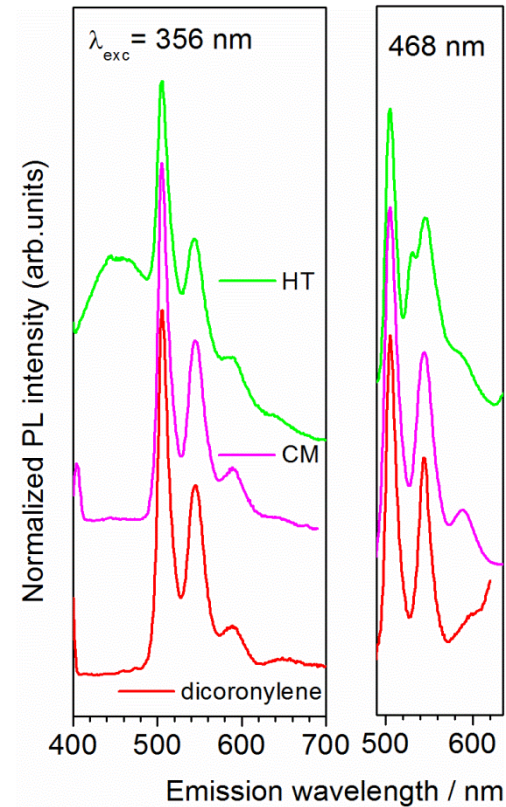
SWNT 1.4 nm Ø

SWNT 0.9 nm Ø

MWNT 2-9 nm Ø

Graphite

Raman (szilárd)

PL (oldat)

Lumineszcenciamérés előkészítése

oldat szűrés

=> a nanocsövek nagy részét eltávolítjuk

szűrlet PL

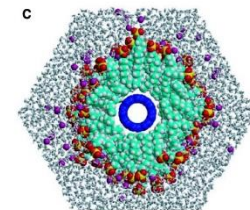
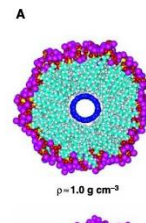
oldatkészítés:

ultrahangos rázás

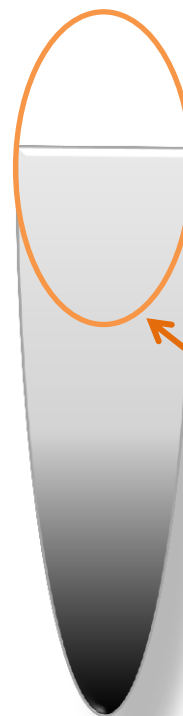
(1 óra in NaDS+D₂O)

centrifugálás

(~10 000 g 2x30 perc)

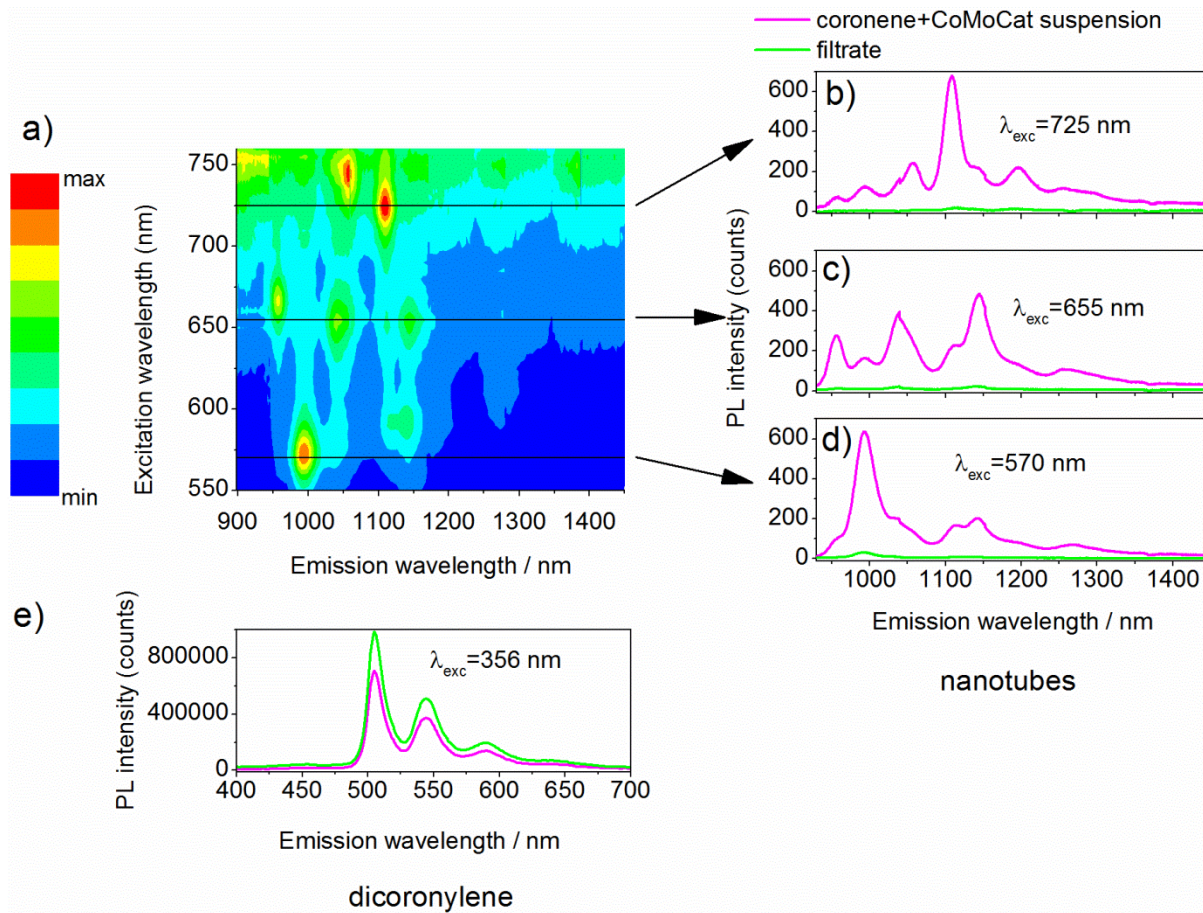

M.J. O'Connell, S.M. Bachilo, C.B. Huffmann, V.C. Moore, M.S. Strano, E.H. Haroz, K.L. Rialon, P.J. Boul, W.H. Noon, C. Kittrell, J. Ma, R.H. Hauge, R.B. Weisman, R.E. Smalley: *Science* **297**, 593 (2002)

oldat PL

Koronén@NT oldatok lumineszcenciája

mosóoldat

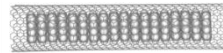
1. 3.

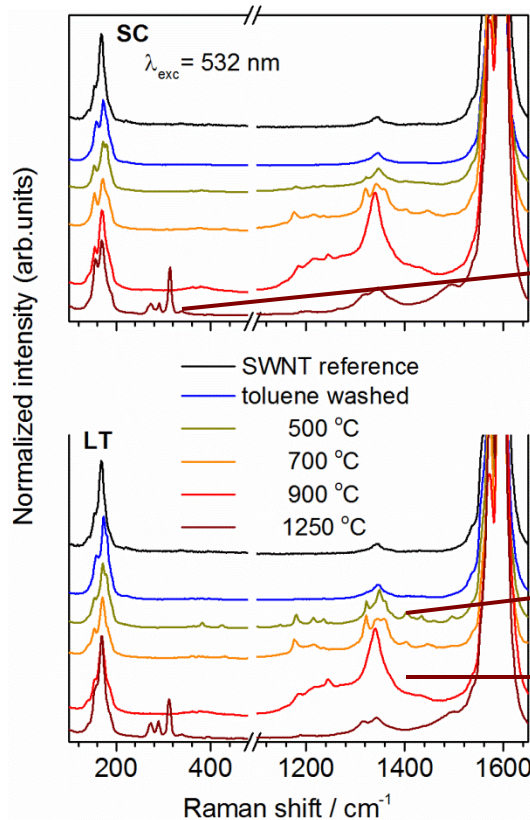
A PL nem a nanocsövekből, hanem a feloldott dikoronilénből származik!

A töltés döntő bizonyítéka: duplafalúsítás

hőkezelés különböző hőmérsékleten

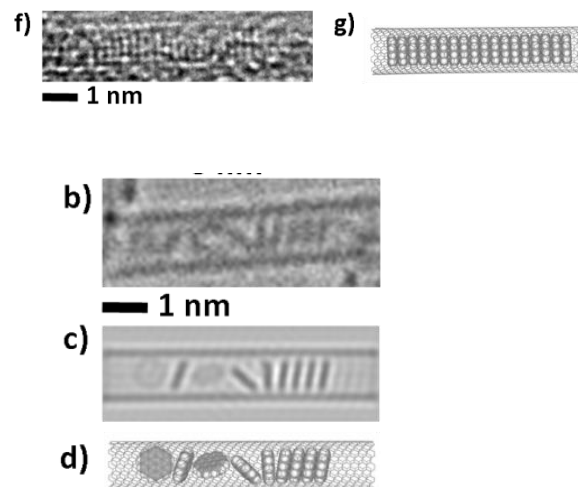
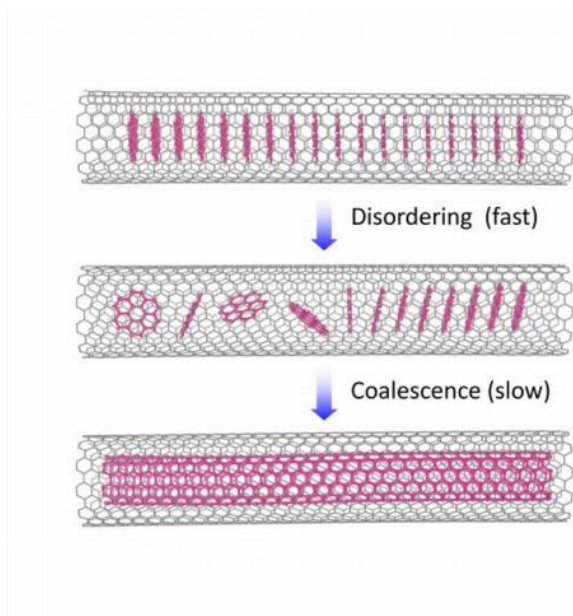
A belső cső a radiális lélegző módus alapján azonosítható

köztes hőmérsékletek: polimerizáció

rendezetlen szénrendszerek

Reakciók nanocsövek belsejében

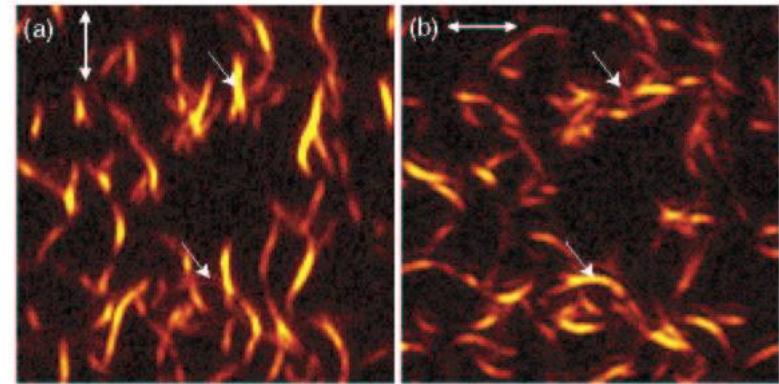
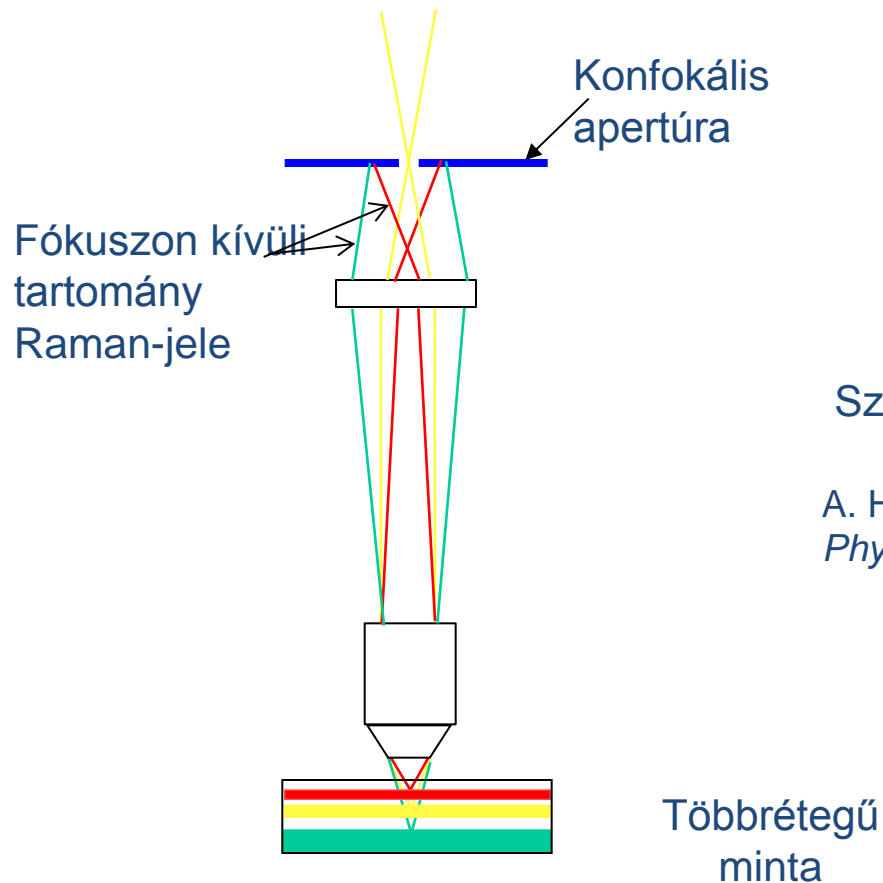

A kisebb méret felé...

Optikai mikroszkóp

- Távoli tér: Diffrakciós limit $\sim \lambda/2$ laterális felbontás
Infravörös: $\sim 5 \mu\text{m}$, Raman: $\sim 200 \text{ nm}$
axiális felbontás növelhető konfokális elrendezéssel
Raman: szelektív rezonancia
- Közeli tér: SNOM (pásztázó közeli terű optikai mikroszkópia)
TERS (túerősített Raman-spektroszkópia)

Konfokális Raman-mikroszkópia – axiális felbontás

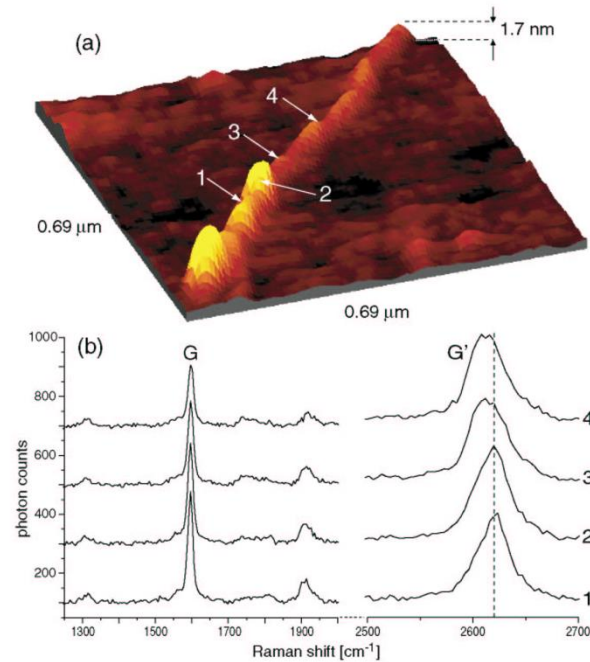
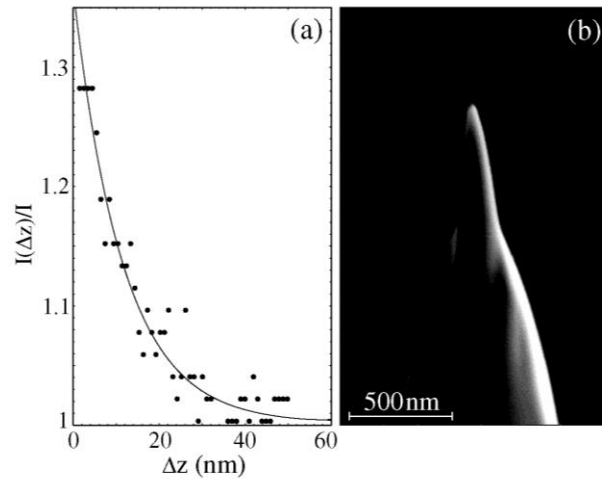
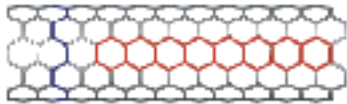
Szén nanocső kötegek konfokális Raman-képe

A. Hartschuh, E.J. Sánchez, X.S. Xie, L. Novotny:
Phys. Rev. Lett. **90**, 095503 (2003)

A konfokális apertúra térbeli szűrőként működik, ezzel az észlelt térfogatot csökkenthetjük

Forrás: Horiba Jobin-Yvon

Tűerősített Raman-spektroszkópia szén nanocsöveken

A. Hartschuh, E.J. Sánchez, X.S. Xie, L. Novotny: *Phys. Rev. Lett.* **90**, 095503 (2003)

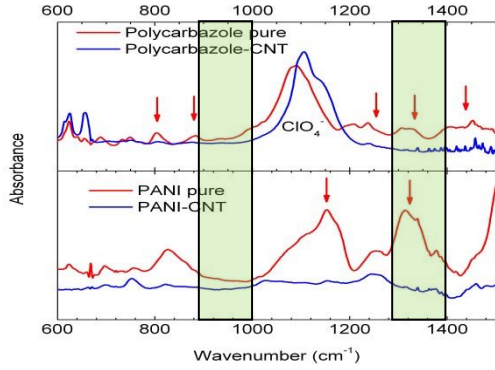
Közeli terű infravörös képalkotás

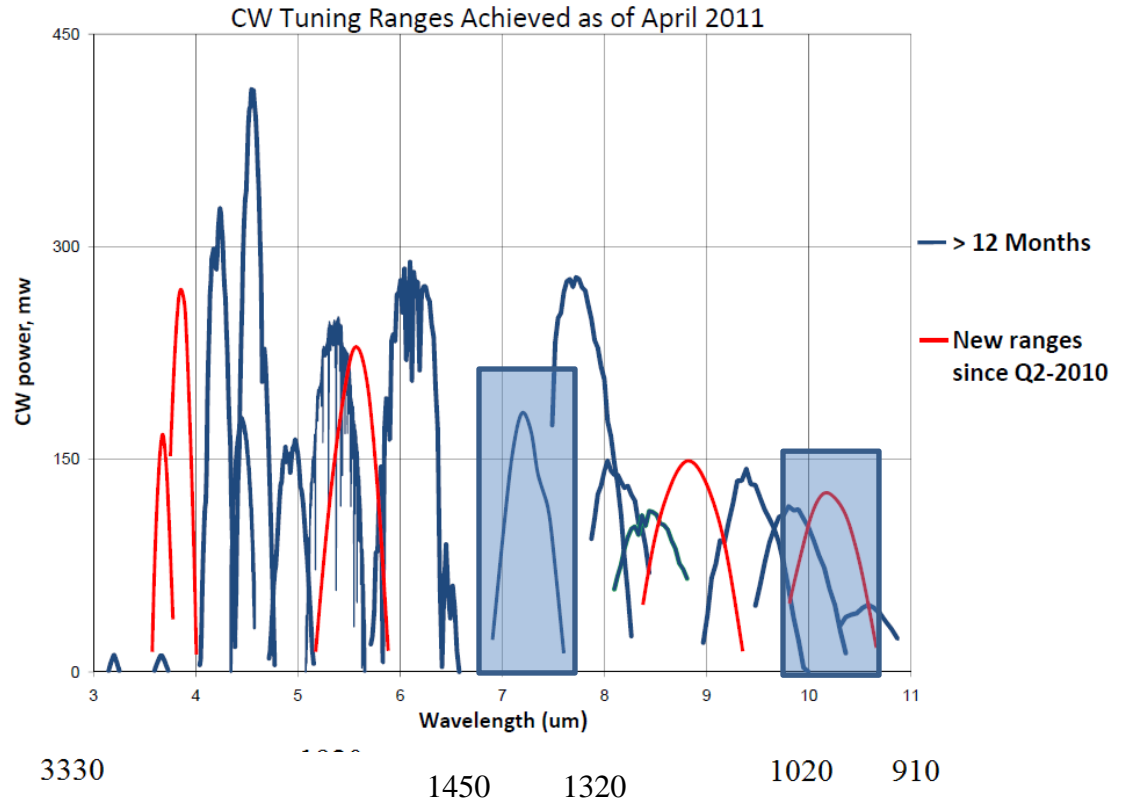
Neaspec_NeaSNOM_sSNOM_ANSOM_principle.flv

Frekvenciatartományok

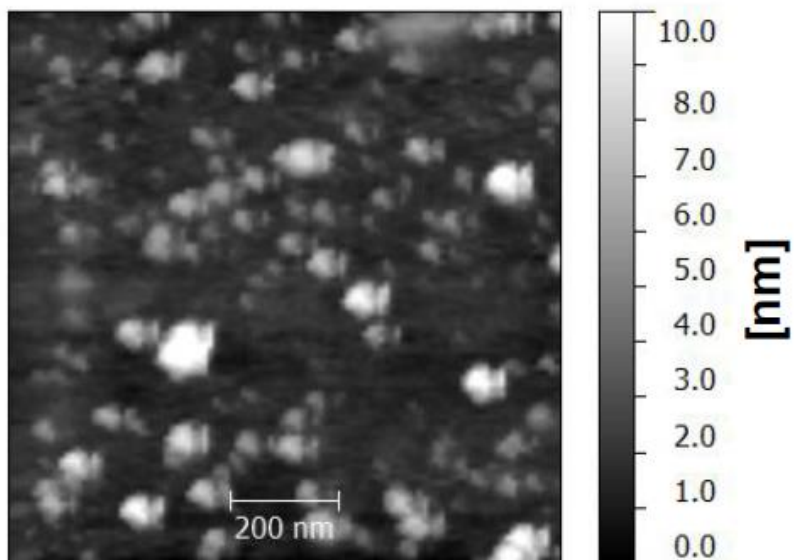

DAYLIGHT
SOLUTIONS®

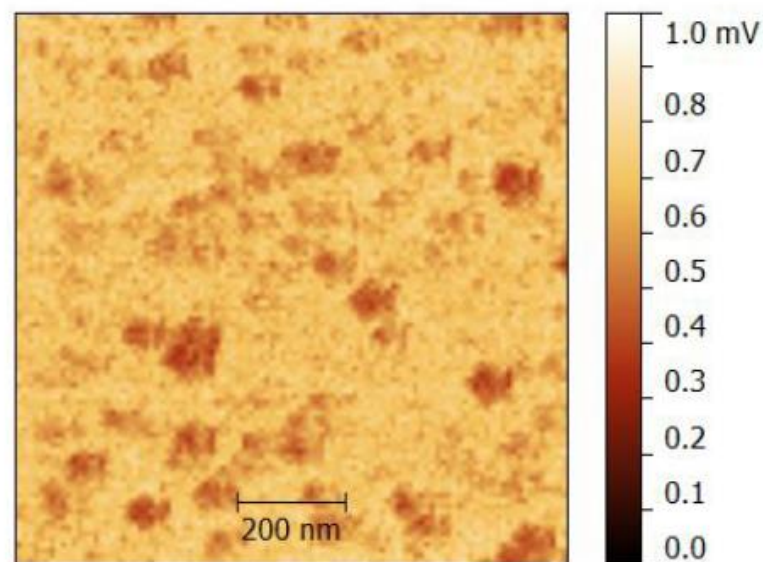

SiC nanorészecskék (1045 cm^{-1})

Topography

Amplitude

Szén nanocsövek (1000 cm⁻¹)

